

УДК 343.28/.29(477)(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2026-1-17-7>

Одинцова Олена Володимирівна,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін

Навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кривиницький)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3864-228X>

ПРИМИРЕННЯ ВИННОГО З ПОТЕРПІЛИМ ЯК ПІДСТАВА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА НЕПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ (ЗА ЧИННИМ КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ ТА ПРОЄКТОМ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Статтю присвячено порівняльно-правовому аналізу умов звільнення від кримінальної відповідальності / непризначення покарання (вимоги чинної ст. 46 Кримінального кодексу України та ч. 1 ст. 3.4.1. проєкту нового Кримінального кодексу України (станом на 22 лютого 2026 р.) до їх застосування у разі примирення винного з потерпілим за такими ознаками: вчинення кримінального правопорушення вперше; коло кримінальних правопорушень, за якими особу може бути звільнено від кримінальної відповідальності / застосовано непризначення їй покарання; обов'язок усунути заподіяну шкоду та відшкодувати завдані збитки.

Ключові слова: примирення винного з потерпілим, кримінальне правопорушення, кримінальний проступок, кримінальна відповідальність, звільнення від кримінальної відповідальності, покарання, кримінальний закон, посткримінальна поведінка.

Постановка проблеми. У зв'язку із широкомасштабним вторгненням РФ на територію України на правоохоронну та судову системи держави лягло серйозне додаткове навантаження за рахунок воєнних та військових злочинів, кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки, миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, у сфері забезпечення призову та мобілізації. Тому особливої гостроти набуває проблематика економії кримінально-правової репресії за рахунок проступків, нетяжких злочинів, тобто тих кримінально каранних діянь, які характеризуються найменшою суспільною небезпечністю. У той же час застосування економії кримінально-правової репресії має бути виваженим, не суперечити принципам гуманності та справедливості та враховувати ті соціальні реалії, що склались у державі в умовах воєнного стану.

Норми, що заохочують до позитивної посткримінальної поведінки особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, зокрема до примирення з потерпілим, визнання вини, відшкодування збитків, усунення заподіяної шкоди, мають важливе значення для оптимального урегулювання низки кримінально-правових конфліктів. Інститут звільнення від кримінальної відповідальності, зокрема звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим за проступками та певними нетяжкими злочинами (ст. 46 Кримінального кодексу України (далі – КК України) у певних випадках є найбільш оптимальним засобом кримінально-правового впливу на винного замість засто-

сування щодо нього репресивних заходів з боку держави, вигідним для всіх учасників кримінально-правового конфлікту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику інституту звільнення від кримінальної відповідальності досліджували М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, О.П. Горох, О.О. Дудоров, О.О. Житний, Л.М. Кривоченко, О.М. Лемешко, В.О. Навроцький, Є.О. Письменський, В.В. Скибицький, Л.Д. Удалова, М.І. Хавронюк, Л.А. Хрусліва, П.В. Хряпінський, Д.В. Філін, С.С. Яценко. Низка науковців – В.М. Бурдін, А.А. Вознюк, Л.В. Головка, М.Є. Григор'єва, А.О. Ізраєлян, О.С. Козак, Л.П. Краснопольська, В.Н. Куц, Л.Д. Удалова, П.С. Матишевський, Ж.В. Мандриченко, М.І. Хавронюк, Є.В. Фесенко, А.М. Ященко тощо – досліджували поняття, правову природу, суб'єктний склад, підстави, умови його застосування звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Згадані вчені зробили вагомий внесок у дослідженні вказаної проблематики.

Як відомо, з 2019 року в Україні триває робота над проєктом нового Кримінального кодексу України (далі – проєктом КК України). Його розробниками було трансформовано інститут звільнення від кримінальної відповідальності у субінститут непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення [1, с. 6–7]. З огляду на це, а також приймаючи запрошення робочої групи з питань розвитку кримінального права залучитись до

обговорення положень проєкту КК України [1, с. 12], вважаємо за доречне здійснити порівняльно-правовий аналіз положень ст. 46 чинного КК України та ч. 1 ст. 3.4.1. проєкту КК України (станом на 22 лютого 2026 р.), у яких позитивна посткримінальна поведінка особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, а саме примирення з потерпілим є підставою застосування до неї позитивних кримінально-правових наслідків.

Метою статті є здійснення порівняльно-правового аналізу положень ст. 46 чинного КК України та ч. 1 ст. 3.4.1. проєкту КК України (станом на 22 лютого 2026 р.), у яких позитивна посткримінальна поведінка особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, а саме примирення з потерпілим є підставою застосування до неї позитивних кримінально-правових наслідків.

Виклад основного матеріалу. Перш, ніж перейти до викладу основного матеріалу, необхідно зробити кілька зауважень щодо термінології, яку ми будемо вживати. У науковій літературі термінологія щодо підстав та умов будь-якого виду звільнення від кримінальної відповідальності є неусталеною.

Не вдаючись у наукову дискусію з цього приводу через обмеженість обсягу роботи, зазначимо, що ми поділяємо позицію тих науковців [2, с. 32–36; 3, с. 267–270], які підставами звільнення від кримінальної відповідальності називають «...причину необхідності чи доцільності відмови від застосування кримінальної відповідальності, вказану у назві відповідної статті розділу IX Загальної частини КК України...» [3, с. 269], а під умовами звільнення від кримінальної відповідальності – «додаткові обставини формального характеру, визначені відповідними кримінально-правовими положеннями, наприклад тяжкість злочину, відсутність повторності тощо» [3, с. 269].

Отже, порівняємо умови звільнення від кримінальної відповідальності / непризначення покарання (вимоги чинної ст. 46 КК України та ч. 1 ст. 3.4.1. проєкту КК України [4; 5]) до їх застосування у разі примирення винного з потерпілим за такими ознаками: вчинення кримінального правопорушення *вперше*; коло кримінальних правопорушень, за якими особу може бути звільнено від кримінальної відповідальності / не призначено їй покарання; обов'язок усунути заподіяну шкоду та відшкодувати завдані збитки.

Вчинення кримінального правопорушення вперше. І в ст. 46 КК України, і в ч. 1 ст. 3.4.1. проєкту КК України, умовою їх застосування є вчинення кримінального правопорушення *вперше*. Як зазначається у навчальній та науковій літературі [див., наприклад: 6, С. 129; 7, С. 140], кримінальне правопорушення вважається вчиненим *вперше*, якщо особа раніше взагалі не вчиняла кримінальних правопорушень або раніше вчинила кримінальне правопорушення, яке вже втратило своє правове значення (наприклад, була звільнена від кримінальної відповідальності за його вчинення, спливили строки давності виконання вироку, судимість була погашена чи знята). Ми повністю поділяємо стурбованість тих науковців, які підкреслюють, що законодавче формулювання «особа, яка *вперше* вчинила злочин...» у ст. ст. 45–48 КК України дозволяє звільняти особу від кримінальної відповідальності фактично необмежену кількість разів, що істотно знижує профілактичне навантаження цих норм [див., наприклад: 6, с. 130; 8, с. 71]. Нам також імпонують погляди тих науковців, які для розв'язання позначеної проблеми пропонують обмежити термін пов-

торного звільнення від кримінальної відповідальності строком давності притягнення до кримінальної відповідальності за раніше вчинене кримінальне правопорушення, після набрання законної сили ухвали суду про звільнення особи від кримінальної відповідальності за відповідне кримінальне правопорушення (п. 1–5 ч. 1 ст. 49 КК України) [6, с. 130; 8, с. 73–75; 9, с. 51].

Отже, як бачимо, поточна редакція проєкту КК України, так само як і поточні редакції ст.ст. 45–48 КК України поки що залишають поза увагою розв'язання означеної проблеми, а отже зберігають потенціал до зловживань з боку осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення, звільняються від кримінальної відповідальності в порядку ст. 45–48 КК України і знову вчиняють нове кримінальне правопорушення *вперше* у юридичному, а не буденному значенні цього слова. Таке положення справ, на нашу думку, суперечить принципу справедливості.

Коло кримінальних правопорушень, за якими особу може бути звільнено від кримінальної відповідальності / не призначено їй покарання. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим застосовується за проступками та нетяжкими необережними злочинами. У 2018–2022 рр. стаття 46 КК України доповнювалась винятками із загального правила щодо цієї умови звільнення від кримінальної відповідальності: корупційні кримінальні правопорушення, кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією, порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керували транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебували під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. У контексті цих новел вважаємо за доцільне згадати пропозицію О.В. Навроцького, який у 2018 р. у науково-практичному коментарі до розділу IX Загальної частини КК України наголошував на тому, що у вдосконаленій ст. 46 КК України доцільно закріпити конкретизований перелік злочинів, які мають суто або переважно публічний характер і за вчинення яких звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням із потерпілим або не застосовуватиметься взагалі, або буде факультативним [6, с. 134–135]. Отже, зазначена пропозиція частково реалізована на законодавчому рівні. На даному етапі роботи над проєктом КК України відсутні винятки із загального правила щодо умов непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення.

Непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення кримінального правопорушення, відповідно до ч. 1 ст. 3.4.1. проєкту КК України, можливе за провини (проступки) та злочини 1–3 ступеня тяжкості. Злочини 1–3 ступеня тяжкості – це також нетяжкі злочини (п. 1 ч. 6 ст. 2.5.9. проєкту КК України). Причому злочинами 1–3 ступеня тяжкості можуть бути як умисні, так і необережні протиправні діяння (ч. ч. 4, 5 ст. 2.5.9 проєкту КК України). Отже, як бачимо, позиція розробників проєкту КК України полягає у тому, щоб застосовувати непризначення покарання за злочинами 1–3 ступеня тяжкості незалежно від форми вини, наприклад, за умисне заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження. У цьому полягає відмінність проєкту КК України від чинного КК України, оскільки за умисними нетяжкими злочинами ст. 46 КК України не застосовується.

Ми поділяємо описану позицію розробників проєкту КК України, а також тих науковців [8, с. 76–86], які обґрунтовують доцільність розширення сфери застосу-

вання ст. 46 КК України за рахунок нетяжких умисних злочинів, які посягають більшою мірою на приватні інтереси потерпілих і за якими позиція саме останнього мала б мати вирішальне значення.

На нашу думку, форма вини та ступінь злочину не у повній мірі визначають коло кримінально-правових конфліктів, за якими звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, поєднанням із усуненням заподіяної шкоди або відшкодуванням завданих збитків, було б допустимим та оптимальним способом їх вирішення. Слід враховувати характер, спосіб вчинення злочину, обставини вчинення злочину, ступінь визначеності умислу винного, характер стосунків між винним та потерпілим. Ми вважаємо, що за певними фактами кримінально караного домашнього насильства, завдання середньої тяжкості тілесного ушкодження із невизначеним умислом і деякими іншими нетяжкими умисними злочинами примирення винного з потерпілим, було б більш оптимальним засобом кримінально-правового впливу на винного, ніж притягнення його до кримінальної відповідальності.

Повернемось до положень проекту КК України. Відповідно до п.1 ч. 6 ст. 2.5.9. проекту КК України до нетяжких злочинів відносяться не лише злочини 1–3 ступеня тяжкості, а й злочини 4 ступеня тяжкості. Що ж це за злочини 4 ступеню, за якими не застосовується непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення злочину? Відповідно до п.5 ч. 6 ст. 2.5.9. проекту КК України це, наприклад, необережне завдання тяжких тілесних ушкоджень, поєднане із ознакою, що підвищує ступінь тяжкості закінченого злочину на один ступінь. Отже, як бачимо, позиція розробників проекту КК України полягає у тому, щоб за злочинами 4-го ступеня тяжкості, тобто за нетяжкими злочинами найбільшого ступеня суспільної небезпечності, не застосовувати непризначення покарання в порядку ч. 1 ст. 3.4.1. проекту КК України. Зазначимо, що такий підхід частково реалізується і в чинному КК України: за необережними нетяжкими злочинами, що спричинили смерть потерпілого, ст. 46 КК України не застосовується. Хоча, як відомо, причина цього зводиться до кримінально-правового поняття потерпілого від злочину та характеру шкоди (вона має піддаватись відшкодуванню (усуненню) [6, с. 136].

Обов'язок усунути заподіяну шкоду та відшкодувати завдані збитки. Від самого прийняття чинного КК України ст. 46 КК України містила обов'язок винної особи відшкодувати завдані збитки / усунути заподіяну шкоду. Що стосується непризначення покарання у порядку ч. 1 ст. 3.4.1. проекту КК, то слід зазначити, що редакція зазначеної норми за роки роботи над проектом КК України змінювалась. Так, проект КК України станом на 15 вересня 2020 року (тоді це була ч. 1 ст. 3.3.1. проекту КК України) містив обов'язок особи, яка вчинила провину або злочин 1–3 ступеня, добровільно здійснити реституцію або компенсацію (*сполучник «або» курсивом виділено автором*) [10]. Як бачимо, розробники проекту КК України використовують відмінну від чинного КК України, термінологію: замість усунення заподіяної шкоди та відшкодування завданих збитків – здійснення реституції або компенсації.

У низці редакцій проекту КК України, що зараз розміщені в електронному архіві проектів КК України [11], у відповідній нормі (тоді це була ч. 1 ст. 3.4.2. проекту КК України) цей обов'язок був відсутнім. Однак у ч. 1 ст. 3.4.2. проекту КК України станом на 19 бе-

резня 2025 року знову «повернувся» обов'язок особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, добровільно здійснити реституцію і компенсацію (*сполучник «і» курсивом виділено автором*) [12]. На нашу думку, цей крок заслуговує на схвалення, оскільки враховує підхід, який реалізується у судовій практиці [13; 14; 15], щодо співвідношення понять «примирення особи, яка вчинила проступок або необережний нетяжкий злочин» та «відшкодування зазначеною особою завданих нею збитків або усунення заподіяної шкоди», а саме те, що поняття «примирення» не охоплює відшкодування збитків та усунення заподіяної шкоди, це два складових елементи, взяті у своїй єдності, що є підставами для звільнення особи від кримінальної відповідальності у порядку ст. 46 КК України. В останній редакції проекту КК України (станом на 22 лютого 2026 року) зазначений також обов'язок зберігається, визначення цих понять наявні у самому проекті КК України, лише ст. 3.4.2. змінює номер – стає першою у розділі 4 [5].

Поняття реституція та компенсація за своїм змістом майже співпадають із змістом вживаного у чинному КК України словосполучення «*відшкодувати завдані збитки або усунути заподіяну шкоду*». Уточнення потребує лише та обставина, що відповідно до ч. 2 ст. 3.8.1. проекту КК України реституцією є не лише повнення порушеного особистого права потерпілого, повернення йому за його згодою майна, здобутого шляхом вчинення кримінального правопорушення, надання потерпілому за його згодою рівноцінного майна замість майна, здобутого шляхом вчинення кримінального правопорушення або знищеного чи пошкодженого, відновлення майна у натуральному вигляді чи відновлення властивостей пошкодженого майна, а й відновлення чи поліпшення стану певної території або громадської інфраструктури за згодою територіальної громади або держави.

Висновки. Таким чином, доходимо висновку, що положення досліджених норм проекту КК України та чинного КК України мають багато спільного, хоча мають і певні відмінності. Так, поточна редакція проекту КК України, так само як і поточні редакції ст.ст. 45–48 КК України поки що дозволяють звільняти особу від кримінальної відповідальності фактично необмежену кількість разів, що істотно знижує профілактичне навантаження цих норм. Розробники проекту КК України розширили сфери застосування ст. 46 КК України за рахунок нетяжких умисних злочинів (а саме злочинів 1–3 ступеня), що на нашу думку, заслуговує схвалення. За нетяжкими злочинами 4-го ступеня тяжкості, тобто за нетяжкими злочинами найбільшого ступеня суспільної небезпечності, не передбачене застосування непризначення покарання в порядку ч. 1 ст. 3.4.1. проекту КК України. Зазначимо, що такий підхід частково реалізується і в чинному КК України: за необережними нетяжкими злочинами, що спричинили смерть потерпілого, ст. 46 КК України також не застосовується.

Станом на сьогодні ст. 3.4.1. проекту КК України містить вимогу до винної особи добровільно здійснити реституцію і компенсацію, а реституція включає, крім іншого, відновлення чи поліпшення стану певної території або громадської інфраструктури за згодою територіальної громади або держави. Таким чином, відбулась зміна термінології щодо усунення заподіяної шкоди та відшкодування завданих збитків на компенсацію та реституцію, у самому проекті КК України наявні визначення цих понять.

Список використаних джерел

1. Горох О. Звільнення від покарання за проектом нового Кримінального кодексу України. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2021. Т. 8. С. 3–13. DOI: <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2021.8.3-15>
2. Лисько Т.Д., Захарчук Н.П. Правові обмеження звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2021. № 3. Ч. 1. С. 32–36. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.3.1.6>
3. Куц В.М. Звільнення від кримінальної відповідальності та перспективи його законодавчого врегулювання. *Часопис Київського університету права*. 2021. № 2. С. 267–270. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2021.54>
4. Кримінальний кодекс України Кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
5. Кримінальний кодекс України : контрольний текст проекту (станом на 02.02.2026). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2026/02/24/kryminalnyj-kodeks-22-02-2026-ukr.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. 1368 с.
7. Тютюгін В.І. Кримінальне право України. Загальна частина : посіб. для підг. до заліків та іспитів / В.І. Тютюгін, М.А. Рубашченко ; відп. ред. В.І. Тютюгін. 5-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2022. 242 с.
8. Ізраєлян А.О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим: дис... докт. філос. за спец. 081 Право / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2022. 186 с.
9. Дудоров О.О., Письменський Є.О. Звільнення від кримінальної відповідальності і звільнення від покарання та його відбування: порівняльно-правова характеристика. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2010. № 3. С. 46–52.
10. Кримінальний кодекс України : контрольний текст проекту (станом на 15.09.2020). URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/09/16/1-kontrolnyj-proekt-kk-15-09-2020.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).
11. Архів проектів нового Кримінального кодексу / Новий кримінальний кодекс : офіційний сайт. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code-arhiv> (дата звернення: 26.02.2026)
12. Кримінальний кодекс України : контрольний текст проекту (станом на 19.03.2025). URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2025/03/26/kontrolnyj-projekt-kk-19-03-2025-1.pdf> (дата звернення: 26.02.2026).
13. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 12. *База даних «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05> (дата звернення: 26.02.2026).
14. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 10 серпня 2021 р. у справі № 161/694/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99009862> (дата звернення: 26.02.2026).
15. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 5 жовтня 2021 р. у справі № 715/2106/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100292332> (дата звернення: 26.02.2026).

References

1. Horokh, O. (2021). Zvlnennia vid pokarannia za proiekтом novoho Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Exemption from punishment under the project of the new Criminal Code of Ukraine]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Yurydychni nauky*, 8, 3-13. DOI: <https://doi.org/10.18523/2617-2607.2021.8.3-15> [in Ukrainian].
2. Lysko, T.D., Zakharchuk, N.P. (2021). Pravovi obmezhennia zvlennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti u zviazku z pry-myrenniam vynnoho z poterpilym [Legal restriction of discharge from criminal liability in view of reconciliation of the offender with the victim]. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys*, 3, 1, 32-36. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.3.1.6> [in Ukrainian].
3. Kuts, V.M. (2021). Zvlennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti ta perspektyvy yoho zakonodavchoho vrehuliuvan-nia [Discharge from criminal liability and prospects for its legislative settlement]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 2, 267-270. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2021.54> [in Ukrainian].
4. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. St. 131 [in Ukrainian].
5. Kryminalnyi kodeks (proiekt) : Kontrolnyi tekst stanom na 22.02.2026. (2026) N. p. [Electronic resource] N. p. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2026/02/24/kryminalnyj-kodeks-22-02-2026-ukr.pdf> [in Ukrainian].
6. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary of the Criminal Code of Ukraine] / za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. (2018). 11-te vyd., pererobl. ta dopov. Kyiv : VD «Dakor». [in Ukrainian].
7. Tiutiuhin, V.I. (2022). Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna [guide for preparing for tests and exams] / V.I. Tiutiuhin, M.A. Rubashchenko (2022); 5-te vyd., pererob. i dopov. Kharkiv : Pravo. [in Ukrainian].
8. Israeliel, A.O. (2022). Zvlennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti u zviazku z pry-myrenniam vynnoho z poterpilym [Discharge from criminal liability in view of reconciliation of the offender and the victim]. *Extended Candidate's thesis*. Odesa. [in Ukrainian].
9. Dudorov, O.O., Pysmenskyi, Ye.O. (2010). Zvlennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti i zvlennia vid pokarannia ta yoho vidbuvannia: porivnialno-pravova kharakterystyka [Discharge from criminal liability and discharge from punishment and from serving it]. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*, 3, 46–52 [in Ukrainian].
10. Kryminalnyi kodeks (proiekt) : Kontrolnyi tekst stanom na 15.09.2020. (2020) N. p. [Electronic resource] N. p. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/09/16/1-kontrolnyj-proekt-kk-15-09-2020.pdf> [in Ukrainian].
11. Arkhiv projektiv novoho Kryminalnoho kodeksu / Novyi kryminalnyi kodeks : ofitsiinyi sait. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code-arhiv> [in Ukrainian].

12. Kryminalnyi kodeks (proiekt) : Kontrolnyi tekst stanom na 19.03.2025. (2025) N. p. [Electronic resource] N. p. URL : <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2025/03/26/kontrolnyj-proyekt-kk-19-03-2025-1.pdf> [in Ukrainian].

13. Pro praktyku zastosuvannya sudamy Ukrainy zakonodavstva pro zvilnennia osoby vid kryminalnoi vidpovidalnosti [On the practice of applying legislation on the exemption of a person from criminal liability by the courts of Ukraine]: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 23 hrudnia 2005 r. № 12. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy».

14. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 10 serpnia 2021 r. u spravi № 161/694/20. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99009862>

15. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu Verkhovnoho Sudu vid 05 jovtnia 2021 r. u spravi № 715/2106/20. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100292332>.

Odyntsova Olena,

Candidate of Law, Associate Professor

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3864-228X>

RECONCILIATION OF THE OFFENDER AND THE VICTIM IN THE DISCHARGE FROM CRIMINAL LIABILITY AND DISCHARGE (UNDER THE CURRENT CRIMINAL CODE OF UKRAINE AND THE DRAFT OF THE NEW CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

The article analyzes the conditions for discharge from criminal liability (Article 46 of the Criminal Code of Ukraine) and discharge (the Draft of the new Criminal Code of Ukraine, Part 1 of Article 3.4.1. (as of 22 February 2026) for their application in cases of reconciliation between the offender and the victim according to the following criteria: committing a criminal offence for the first time; the range of criminal offences for which a person shall be released from criminal liability / no punishment shall be imposed on a person; обов'язок of a person to reimburse the damage caused by him/her or eliminate the damage.

The current version of the Draft Criminal Code of Ukraine, as well as the existing wording of Articles 45–48 of the Criminal Code of Ukraine, still allows for the discharge of a person from criminal liability an effectively unlimited number of times, which substantially diminishes the preventive function of these provisions.

The drafters of the Draft of the new Criminal Code of Ukraine have expanded the scope of application of Part 1 of Article 3.4.1. of the Draft of the new Criminal Code of Ukraine by including minor intentional crimes of gravity degrees 1–3. Discharge under Part 1 of Article 3.4.1. of the Draft of the new Criminal Code of Ukraine is not provided for in respect of minor crimes of gravity degree 4, that is, negligent crimes of the highest degree of social danger. A similar approach is partially implemented in the current Criminal Code of Ukraine. Article 46 of the Criminal Code of Ukraine also does not apply to a reckless minor crime that caused death of the victim.

A change in terminology has occurred from “reimburse the damage caused by him/her or eliminate the damage” to “restitution and compensation” in Part 1 of Article 3.4.1 of the Draft of the new Criminal Code of Ukraine.

Key words: reconciliation of the offender and the victim, criminal offence, minor crime, criminal liability, discharge from criminal liability, punishment, criminal law, behaviour after a criminal offense.

Дата першого надходження статті до видання: 06.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.05.2026